

HET WOORD VAN DE WEEK

4 januari 1959

VERSCHEIJNT WEKELIJKS

12e jaargang nr. 1

Frankering bij
Abonnement
UTRECHT

De Heer

Mevrouw

Mejuffrouw

Onbestelbare exemplaren
terug aan:
Oudegracht 152, Utrecht

Lezingen voor de radio

11	„	9.45	V.A.R.A.	Verbeeldingskracht en Werkelijkheid, H. G. Cannegieter.
18	„	9.45	„	Nog niet bekend, Prof. dr. G. Stuiveling.
25	„	9.45	„	Door eenzaamheid gebonden, P. W. Kruyswijk.

Het Woord van de Week

Humanistische radiolezingen uitgesproken voor de Vara-microfoon.

Administratie: Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht, Postgiro 304960.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling f 4,— p. j., buitenland f 4,60 p. j.. losse nummers f 0,25.

Nieuwjaarsbrief

van het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond

Hoeveel Nederlanders zouden niet, aan het begin van het nieuwe jaar, een slecht humeur hebben, omdat zij, ook als zij het niet willen, terugzien en vooruitblikken en niet alleen materieel, maar ook geestelijk de balans opmaken? Hoeveel had men zich voorgenomen, hoe weinig heeft men gedaan, hoe weinig werd er bereikt. Vast nemen zij zich voor om in 1959 nu toch eindelijk...., U kent de behoefte, de voornemens van 1958, 1957, 1956 tot waar U wilt gaan.

Ook het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond wil een ogenblik terugzien, vooruitzien en vooral zich bezinnen op de situatie van de wereld, waarin wij leven. Het slechte humeur zullen wij maar binnenskamers houden.

Het is een tot op de draad versleten uitspraak dat wij in een overgangstijd leven, maar de uiting is nog niet onwaar omdat wij die zo vaak horen. Oude vormen in de samenleving, oude denk- en voorstellingswijzen verdwijnen in een steeds sneller tempo en nog maar vaag en ver verwijderd zien wij nieuwe vormen. U ontkent toch niet, dat de praktijk van het leven, de ervaringen die de mens krijgt, ook invloed hebben op zijn denken en handelen? Wij ervaren de snelle veranderingen ook in onszelf en zij maken onzeker en onrustig. Er wordt ergens een atoom-centrale gebouwd. De bouw duurt ettelijke jaren en met vrij grote zekerheid zal blijken, dat de centrale verouderd is als hij klaar is. Als men dit voorbeeld overbrengt op geestelijk terrein, ziet men de situatie waarin wij leven. Wij kunnen geestelijk geen gelijke tred houden met alle veranderingen; het aanpassen gaat te langzaam.

Wij weten geen raad met nieuwe politieke problemen, sociale spanningen, geestelijke ontwikkeling. Dit kan ten gevolge hebben: bij ouderen een afwijzing van al wat nieuw is en een zuchtend klagen over de techniek, alsof die niet een zegen kan zijn, bij de jongeren een wantrouwen ten aanzien van leuzen, idealen en oplossingen, vooral een schamper afwijzen van al het uiteindelijke. Als ongeïnteresseerde toeschouwers laten zij de ouderen begaan.

Dit wantrouwen in leuzen en uiteindelijke oplossingen deelt het humanisme; het wil immers open en ondogmatisch zijn? Maar wanneer dit wantrouwen voert tot verzwakking van de verantwoordelijkheid, en afbraak van elke levensovertuiging, dan vindt het het humanisme tegenover zich. In deze situatie zijn wij. Tallozen glijden naar een materieel gemakkelijk bestaan, struikelen van halfheid naar compromis en vinden uiteindelijk niets belangrijk en bijna niets de moeite waard. Meent U niet, dat deze houding aan een bepaalde maatschappelijke klasse is gebonden; het meest beangstigend is het verschijnsel bij diegenen, die geestelijk leiding zouden moeten geven, van welke stand of opleiding ook. Verlangen naar niets dan sensatie en amusement maakt zich van tallozen meester en dit betekent cultuurverlies dat uitholt wat in eeuwen in overgave en ontzegging is opgebouwd. Het Humanistisch Verbond tracht, in bescheiden mate, een nieuw besef van waarden te wekken en de solidariteit tot iets reëls te maken. De mens is niet een vrijblijvend wezen, hij is geen toeschouwer, ofschoon hij, gelukkig, de gave heeft om ook zichzelf te kunnen beschouwen.

Wat er uiteindelijk zal gebeuren met de wereld en met de mens weet de humanist niet, maar wel weet hij, dat hij een taak heeft. Zal de godsdienstige mens spreken van het medewerken om Gods heilsplan te verwezenlijken — naar de maat van zijn menselijk kunnen — de humanist zal ditzelfde streven anders funderen, hij zal spreken van de zelfverwerkelijking van het echte mens zijn, van de waarlijk menselijke ontplooiing, maar het besef een taak te hebben leeft ook in hem. Als

de mens de taak niet ziet of die wel ziet maar niet aanvat, blijft hij onder de maat van wat het mens zijn eist. Dan blijft de dagelijkse sleur, doorbroken alleen door de dagelijkse sensaties en de spanning op de sportterreinen en in de bioscopen.

In verontrusting omtrent deze gang van zaken tracht het Humanistisch Verbond zijn wezenlijke bijdrage te leveren aan het geestelijk leven van ons volk.

Duizenden in ons land, die de humanistische beginselen onderschrijven, hebben, wellicht uit afkeer van elke organisatievorm, ook de stap niet gedaan om zich aan te sluiten bij de organisatie, die strijdt tegen dit negativisme. Dit is voor het Humanistisch Verbond om twee redenen teleurstellend.

Ten eerste teleurstellend omdat bij hen blijkbaar het besef ontbreekt, dat zonder een bepaalde organisatie een gedachte of levensovertuiging nooit werkelijk invloed kan krijgen en ten tweede teleurstellend omdat nu juist het „niets zijn”, het „nergens aan doen”, hoe rijk het geestelijk leven van het individu mag zijn, een symptoom is van de geestelijke verzwakking die om zich heen grijpt. Als de aandacht niet meer gericht is op de bronnen, op de levenwekkende gedachten, dan teert de cultuur in. Het individu moet niet in de eerste plaats de vraag stellen, wat hij of zij eraan zal hebben, maar dient te beseffen, dat het humanisme alleen dan iets van zijn doelstellingen kan verwirkelijken, wanneer het kan steunen op mensen die zich verantwoordelijk voelen, niet alleen voor hun medemensen, maar ook voor waarden en normen. Een levensovertuiging is geen spel, het Humanistisch Verbond is geen club waar men in en uit loopt.

Het is hier op zijn plaats om nog eens, in alle ernst en met nadruk te zeggen, dat het Humanistisch Verbond zich in de eerste plaats richt tot hen die, om welke reden ook, zich in de kerk niet thuis voelen en wat de kerk als boodschap aanbiedt niet aanvaarden.

Het Humanistisch Verbond zal ook in 1959 en verder niet aflaten geestelijke steun te verlenen aan hen, die dat wensen, de eis van gelijkgerechtigdheid te blijven stellen. Geen kerk heeft het recht aan anderen te ontzeggen wat zij voor zichzelf opeist. Wat brood voor de een is kunnen stenen zijn voor de ander en omgekeerd. Wanneer bepaalde kerkelijke kringen het humanisme beschouwen als „de vijand op pantoffels” dan mag men zich niet verwonderen, wanneer het Humanistisch Verbond deze kringen zal beschouwen als de vijand op klompen, waarmee deze dwars door het geestelijk leven van Nederland trapt. De humanisten van velerlei schakering, van religieus tot rationalistisch, hebben alleen de boosheid van het ulevel-rijmpje: „Dit beest is zeer kwaad, het verdedigt zich als men het slaat”.

Tenslotte een blik naar de toekomst van een wereld die nog altijd in twee machtige en wantrouwende blokken is verdeeld. Zolang er geen oorlog komt heeft deze verdeeldheid het voordeel, dat oost en west zich, niet alleen militair, tot het uiterste inspannen. Ingeslapen is de aarde bepaald niet. Wat humanisten proberen te bereiken? Dat zij, na hun dood, de wereld achterlaten iets meer bewoonbaar, iets helderder, iets waardiger dan zij hem aantreffen. Het humanisme is niet optimistisch; de mens kan onvoorstelbaar slecht zijn, maar heeft ook onbegrijpelijke positieve mogelijkheden. De eis stellend van vrijheid én gerechtigheid, tracht het humanisme de wereld zo te maken, dat het voor de mens iets gemakkelijker wordt zijn positieve mogelijkheden te ontwikkelen. Zulke woorden spreekt men gemakkelijk uit. Maar men bedenkt vaak niet geheel wat ze betekenen. Men spreekt veel over rebellerende jeugd. Dan heeft men het — hoe vaag het woord ook mag zijn — over jongeren, die in opstand zijn gekomen tegen onze samenleving. Zij wantrouwen holle leuzen, overgeleverde vormen, kleurloze sleur. En zij niet alleen. Het gaat hier om een wijdverbreid gevoel van onbehagen. Als wij ernst maken met onze taak, dan zullen onze bedoelingen tot uitdrukking moeten komen in concrete motiveringen, nieuwe werkvormen en een boeiende praktijk. Dan alleen ook kan ons werk iets betekenen voor de mens, ouder of jonger, die geheel buiten dat geestelijk leven van onze samenleving staat en van wrok ertegen vervuld is. Zulke mensen zijn er minder dan men wel eens beweert, maar veel meer dan men veelal denkt.

Maar ook waar men niet kan spreken van een dergelijk volslagen nihilisme, staan wij voor dezelfde taak. Met alle kracht en toewijding waarover de humanistische beweging kan beschikken zijn wij ook in die geest werkzaam. De vereniging Humanitas op het gebied van maatschappelijk werk, het Humanistisch Thuisfront onder militairen, enz.

Er zijn humanistische bureaux voor levens- en gezinsmoeilijkheden. Wij zijn werkzaam met honderden beroepskrachten en vrijwilligers in arbeiderskampen, gevangenis, in ziekenhuizen, onder de jeugd en onder ouderen; wij trachten te komen tot boeiende vormen voor menselijk samenleven. Dat alles is een pogen, bescheiden maar doelbewust. Wij zullen niet slagen, tenzij met aller daadwerkelijke hulp. Daardoor wordt mede bepaald wat wij ieder toewensen in het nieuwe jaar.

Een eenvoudiger en oprechter wens voor het nieuwe jaar kunnen wij niet be-

denken. Bezint U op de taak, die de mens heeft, in toewijding aan en eerbied voor alle medemensen, het leven rijker, zinvoller en waardiger te maken. Het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond hoopt de kracht en de spankracht te bezitten om in het nieuwe jaar zijn taak te kunnen vervullen, het hoopt, dat U het daarin zult willen steunen.

WIJ WENSEN U EEN GOED JAAR!

Mededeling aan onze lezers

Het einde van het jaar geeft de administratie altijd weer een grote hoeveelheid extra werk doordat de inning van de abonnementsgelden voor het jaar 1959 weer voor de deur staat. U kunt ons veel werk besparen door het verschuldigde bedrag voor 1959, t.w. f 4,—, vóór 15 januari 1959 op onze post rekening 30.49.60 over te schrijven.

Om het iets aantrekkelijker te maken verloten wij onder hen, die vóór 16 januari 1959 hebben gegireerd een 25-tal kalenders.

Voor uw medewerking onze hartelijke dank.

CENTRAAL BUREAU

KALENDER 1959

Van de mooie en praktische H.V.-kalender voor 1959 is thans nog slechts een beperkte voorraad. Prijs f 2,50.

Bestellingen bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht. Postrekening 304960.

STUDIEKOSTEN

Ieder mens moet de gelegenheid hebben te voldoen aan zijn verantwoordelijkheid die voor hem als mens typerend is, d.i. getrouw aan zijn waardebesef, zorg te dragen voor zijn persoonlijke ontplooiing.

De samenstellers van het *Rapport Studiekosten* namen o.m. dit als uitgangspunt bij het behandelen van het vraagstuk van de studiekosten. Prijs f 1,25. Bestellingen bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht. Postrekening 304960.